

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра фінансового права

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІНАНСОВЕ ПРАВО»

(обов'язкова)

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність – 051 «Економіка»

Освітня програма/спеціалізація – «Бізнес-економіка»

Статус дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2018, 2019

Харків – 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінансове право» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка» фінансово-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 24 с.

Розробники:

Кучерявенко Микола Петрович – завідувач кафедри фінансового права,
доктор юрид. наук, професор,

Дмитрик Ольга Олександрівна – професор кафедри фінансового права,
доктор. юрид. наук, професор,

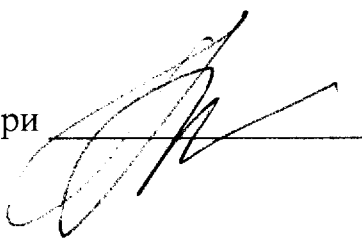
Шевчик Олександр Сергійович – доцент кафедри цивільного,
господарського і фінансового права Полтавського юридичного інституту,
кандидат юрид. наук.

Гарант освітньої програми

Шевченко Людмила Степанівна – докторка економічних наук,
професорка

Затверджено на засіданні кафедри фінансового права
протокол № 7 від 22 травня 2020 р.

Завідувач кафедри

М. П. Кучерявенко

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	7
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	15
5. Теми лекційних і практичних занять.....	16
5.1. Теми лекційних занять.....	16
5.2. Теми практичних занять.....	17
6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання	18
7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	20

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінансове право» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Бізнес-економіка» підготовки бакалаврів спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 5,0	Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність – 051 «Економіка» Спеціалізація – «Бізнес-економіка» Рівень освіти – перший (бакалаврський)	Обов'язкова	Обов'язкова
Модулів – 5		Рік підготовки: 3-й	Рік підготовки: 3-й
		семестр	семестр
Загальна кількість годин - 150		6-й	6-й
		Лекції	Лекції
		34 год.	6 год.
		Практичні заняття	Практичні заняття
		46 год.	6 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		70 год.	138 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2-4, самостійної роботи студента - 4-5		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)

Мета навчальної дисципліни – розкриття (вивчення) сукупності правових норм, що регулюють фінансові відносини в Україні, характеристика їх взаємозв'язку зі змінами, що відбуваються у фінансовій системі держави в умовах сьогодення, розширення у студентів світогляду щодо фінансово-правового регулювання фінансової діяльності держави та органів місцевого самоврядування; питання правового регулювання бюджетних, податкових, валютних та інших фінансових відносин; поняття фінансів, публічної фінансової діяльності, фінансової системи, фінансового контролю.

Завдання:

- засвоєння фінансово-правової термінології, основних положень фінансового права;
- уміння працювати з нормативно-правовими актами, що регулюють фінансові відносини, аналізувати їх зміст;
- уміння порівнювати фінансово-правові категорії;
- розуміння взаємозв'язку фінансового права з іншими навчальними дисциплінами;

- формування умінь логічно викладати матеріал; аргументувати і доводити свою думку.

Пререквізити: «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Міжнародна економіка», «Міжнародний бізнес», «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства», «Менеджмент», «Маркетинг», «Економіка та фінанси підприємства», «Економічний аналіз діяльності підприємства».

Кореквізити: «Фінансова система», «Оподаткування бізнесу», «Оцінка вартості бізнесу».

Постреквізити: «Економічна безпека підприємства».

Мова навчання – українська.

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

1.	Демонструвати та застосовувати фундаментальні знання і розуміння сучасних правових доктрин, принципів та категорій фінансового права.
2.	Визначати сутність, структуру фінансової системи України, а також зв'язки між ланками фінансової системи, шляхи її вдосконалення.
3.	Визначати сутність публічних фінансів та їх спрямування у відповідні фонди.
4.	Застосовувати знання структури бюджетної системи України, визначати взаємозв'язки між ланками бюджетної системи та шляхи її вдосконалення.
5.	Надавати правову оцінку складу фінансового правопорушення та виявляти факти таких правопорушень.
6.	Виокремлювати юридично значущі факти й формулювати обґрунтовані правові висновки при застосуванні норм фінансового права.
7.	Проаналізувати альтернативи вибору напрямів підвищення ефективності використання публічних фінансів.
8.	Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів суб'єктів фінансового права.
9.	Визначати дефіцит бюджету та знаходити шляхи його подолання.
10.	Самостійно знаходити шляхи вдосконалення та підвищення ефективності валютного регулювання з огляду на світовий досвід у цій сфері.
11.	Визначати правовий статус та завдання всіх органів фінансового контролю та розмежовувати їх повноваження.

Навчальна дисципліна забезпечує формування студентами загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Бізнес-економіка», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних

джерел.

ЗК17. Здатність до самоосвіти та навчання протягом усього життя.

ЗК18. Здатність до креативності у предметно-практичній діяльності.

Спеціальних компетентностей:

СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з урахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Програмних результатів навчання:

ПРН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН14. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПРН15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПРН16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

ПРН23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

ПРН28. Застосовувати набуті теоретичні знання для створення системи економічної безпеки підприємства, моніторингу ризиків і загроз, розроблення заходів з їх усунення та нейтралізації.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. ФІНАНСОВЕ ПРАВО ЯК ГАЛУЗЬ ПРАВА

Тема 1. Публічна фінансова діяльність

Фінанси як система відносин. Передумови виникнення фінансів. Зміст, ознаки та функції фінансів. Державні фінанси і фінанси територіальних громад. Приватні фінанси. Склад публічних фінансів. Співвідношення фінансів і грошових фондів.

Поняття, суть і функції грошей. Види грошей. Поняття грошового обігу. Елементи грошової системи. Платіжний баланс України. Основи грошово-кредитної політики України.

Поняття валюти та валютних цінностей. Національна та іноземна валюти. Склад валютних цінностей. Класифікація видів валют. Поняття конвертованості валюти. Валютні операції. Класифікація валютних операцій. Порядок переміщення валютних цінностей через митний кордон України. Валютні обмеження. Віртуальні валюти. Цифрові активи.

Принципи, форми та методи публічної фінансової діяльності. Стадії публічної фінансової діяльності. Мобілізація коштів до публічних фондів. Розподілення коштів фондів держави і територіальних громад. Витрачання коштів публічних фондів. Контроль за рухом коштів публічних фондів.

Система державних органів, що здійснюють публічну фінансову діяльність, та їх правовий статус. Органи загальної компетенції. Органи спеціальної компетенції.

Тема 2. Фінансове право як галузь права

Ознаки галузі фінансового права. Система фінансового права як галузі права. Місце фінансового права в системі права. Співвідношення фінансового права із іншими галузями.

Предмет фінансового права. Фінансові правовідносини їх зміст та структура. Суб'єкти фінансових правовідносин. Власний розсуд суб'єктів владних повноважень.

Підстави виникнення, зміни та припинення фінансових правовідносин. Метод фінансового права та його особливості за різними інститутами фінансового права.

Джерела фінансового права. Нормативно-правовий акт. Міжнародний договір. Акти органів судової влади в механізмі правового регулювання фінансових відносин.

Фінансове законодавство, його склад та особливості. Систематизація фінансового законодавства України. Бюджетний кодекс України. Податковий кодекс України.

Модуль 2. БЮДЖЕТНЕ ПРАВО

Тема 3. Бюджетне право

Бюджетне право. Предмет бюджетного права. Метод бюджетного права. Бюджетне законодавство.

Поняття та значення публічних фондів коштів. Публічність як ознака фондів коштів держави та органів місцевого самоврядування. Принципи функціонування публічних фондів коштів. Особливості позабюджетних публічних фондів коштів.

Система публічних фондів коштів. Публічні фонди коштів держави. Публічні фонди коштів органів місцевого самоврядування (місцеві бюджети, позабюджетні фонди органів місцевого самоврядування). Бюджетна система України. Принципи бюджетної системи. Бюджет. Структура бюджету. Доходи і видатки бюджету. Загальний фонд бюджету. Спеціальний фонд бюджету.

Власні надходження бюджетних установ у складі спеціального фонду бюджету. Класифікація власних надходжень бюджетних установ (групи). Напрями використання власних надходжень бюджетних установ. Кошторис бюджетних установ. План асигнувань загального фонду бюджету. План надання кредитів із загального фонду бюджету. План спеціального фонду бюджету. План використання бюджетних коштів: поняття та види. Суб'єкти, які беруть участь у складанні кошторисів. Лімітна довідка про бюджетні асигнування. Затвердження кошторисів, планів асигнувань загального фонду бюджету, планів надання кредитів із загального фонду бюджету, планів спеціального фонду, планів використання бюджетних коштів, помісячних планів використання бюджетних коштів.

Позабюджетні цільові фонди. Джерела формування і напрями використання коштів позабюджетних цільових фондів. Розпорядники коштів позабюджетних цільових фондів та їх правовий статус.

Тема 4. Бюджетна класифікація

Бюджетна класифікація та її склад. Призначення бюджетної класифікації. Код бюджетної класифікації.

Класифікація доходів бюджету. Аналітичний облік надходжень до державного та місцевих бюджетів.

Класифікація видатків та кредитування бюджету. Структура кодування програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету. Функціональна класифікація видатків та кредитування бюджету. Економічна класифікація видатків бюджету. Відомча класифікація видатків та кредитування державного бюджету. Класифікація кредитування бюджету. Типова програмна класифікація видатків та кредитування місцевих бюджетів. Тимчасова класифікація видатків та кредитування місцевих бюджетів. Видатки розвитку. Видатки споживання.

Класифікація фінансування бюджету. Класифікація фінансування бюджету за типом кредитора. Класифікація фінансування бюджету за типом боргового зобов'язання.

Класифікація боргу. Класифікація боргу за типом кредитора. Класифікація боргу за типом боргового зобов'язання.

Тема 5. Дефіцит та профіцит бюджету. Державний (місцевий) борг

Поняття дефіциту та профіциту бюджету. Залишок бюджетних коштів. Оборотний залишок бюджетних коштів. Тимчасові касові розриви. Тимчасово вільні кошти Єдиного казначейського рахунку та валютних рахунків бюджету.

Поняття фінансування бюджету. Класифікація фінансування бюджету. Джерела фінансування бюджету. Кошти від державних (місцевих) внутрішніх та зовнішніх запозичень. Кошти від приватизації державного майна (включаючи інші надходження, безпосередньо пов'язані з процесом приватизації) – щодо державного бюджету. Кошти, щодо повернення бюджетних коштів з депозитів, надходження внаслідок продажу/пред'явлення цінних паперів. Вільний залишок бюджетних коштів.

Види державних та місцевих запозичень. Порядок здійснення державних (місцевих) запозичень. Право на здійснення державних внутрішніх та зовнішніх запозичень. Умови здійснення запозичень. Боргове зобов'язання. Види цінних паперів щодо боргового зобов'язання. Бюджетне зобов'язання за державними деривативами.

Поняття державних та місцевих гарантій. Порядок надання державних та місцевих гарантій. Гарантійне зобов'язання.

Поняття державного (місцевого) боргу. Гарантований державою борг. Класифікація боргу. Граничні обсяги державного (місцевого) боргу та державних (місцевих) гарантій. Обслуговування, погашення та управління державним (місцевим) боргом. Правочини з державним (місцевим) боргом.

Модуль 3. БЮДЖЕТНИЙ ПРОЦЕС

Тема 6. Бюджетний процес

Бюджетний процес та його принципи. Стадії бюджетного процесу. Поняття бюджетного циклу. Бюджетний період. Співвідношення бюджетного циклу та бюджетного періоду.

Учасники бюджетного процесу. Розпорядники бюджетних коштів: головні розпорядники бюджетних коштів та розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня. Бюджетні установи. Відповідальні виконавці бюджетних програм. Одержувачі бюджетних коштів.

Поняття бюджетних повноважень. Зміст інституту бюджетних повноважень. Бюджетні повноваження України. Бюджетні повноваження територіальних громад. Бюджетне зобов'язання, бюджетне призначення. Управління бюджетними коштами.

Застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі. Складові програмно-цільового методу в бюджетному процесі. Бюджетні програми, відповідальні виконавці бюджетних програм, паспорти бюджетних програм, результативні показники бюджетних програм.

Тема 7. Складання проектів бюджетів

Організаційні засади складання Бюджетної декларації і проекту Державного бюджету України. Суб'єкти, що задіяні на стадії складання проектів бюджетів. Організаційно-методичні засади бюджетного планування. Фіскальні ризики. Індикативні прогностичні показники Державного бюджету України. Відбір державних інвестиційних проектів.

Матеріали, що використовуються для складання проекту закону про Державний бюджет України. Бюджетна декларація. Щорічне послання Президента України до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України. Прогностичні монетарні показники. Показники валютно-курсової політики. Орієнтовні основні прогностичні макропоказники економічного та соціального розвитку України.

Інструкції з підготовки бюджетних запитів. Організаційні, фінансові та інші обмеження, яких зобов'язані дотримуватися усі розпорядники бюджетних коштів у процесі підготовки бюджетних запитів. Складання бюджетного запиту. Повноваження розпорядників бюджетних коштів стосовно складання бюджетних запитів.

Аналіз бюджетних запитів і розробка проекту Державного бюджету України. Схвалення Кабінетом Міністрів України проекту закону про Державний бюджет України. Уточнення бюджетних запитів розпорядниками бюджетних коштів.

Матеріали, що додаються до проекту закону про Державний бюджет України. Зміст пояснювальної записки до проекту закону про Державний бюджет України. Прогностичні показники зведеного бюджету України. Переліки та обсяги коштів за державними цільовими програмами, які включено головними розпорядниками коштів державного бюджету до бюджетних програм, передбачених у проекті закону про Державний бюджет України. Зміст інших матеріалів, що подаються до Верховної Ради України разом із проектом державного бюджету.

Порядок складання проектів місцевих бюджетів. Повноваження суб'єктів стосовно складання проектів місцевих бюджетів. Проект рішення про місцевий бюджет та матеріали, що до нього додаються.

Тема 8. Обговорення та затвердження бюджетів

Суб'єкти, які приймають участь у розгляді і прийнятті закону про Державний бюджет України, рішень про місцеві бюджети та їх повноваження.

Підготовка до розгляду проекту закону про Державний бюджет України на наступний рік. Представлення проекту закону про Державний бюджет України на наступний рік Верховній Раді. Процедура представлення проекту закону про Державний бюджет України на наступний рік

Процедура розгляду проекту закону про Державний бюджет України на наступний рік. Підготовка проекту закону про Державний бюджет України на наступний рік до першого читання. Вимоги стосовно пропозицій народних депутатів, комітетів до проекту закону про Державний бюджет України на

наступний рік. Експертиза проекту закону про Державний бюджет України на наступний рік. Висновки та пропозиції до проекту закону про Державний бюджет України. Таблиця пропозицій суб'єктів права законодавчої ініціативи. Постанова Верховної Ради щодо висновків та пропозицій до проекту закону про Державний бюджет України на наступний рік.

Розгляд проекту закону про Державний бюджет України на наступний рік у першому читанні. Терміни і процедура розгляду проекту закону про Державний бюджет України на наступний рік у першому читанні. Підготовка та розгляд проекту закону про Державний бюджет України на наступний рік у другому читанні. Строки підготовки та розгляду проекту закону про Державний бюджет України на наступний рік у другому читанні. Підготовка та розгляд проекту закону про Державний бюджет України на наступний рік у третьому читанні. Строк прийняття Закону про Державний бюджет України. Порядок внесення змін до закону про Державний бюджет України.

Зміст закону про Державний бюджет і рішень про місцевий бюджет.

Тема 9. Виконання бюджетів

Виконання бюджету. Організація виконання державного бюджету. Суб'єкти виконання бюджету.

Форми виконання бюджету. Банківська форма виконання бюджету. Казначейська форма виконання бюджету. Змішана форма виконання бюджету. Казначейське обслуговування бюджетних коштів. Система електронних платежів Національного банку України. Єдиний казначейський рахунок. Розрахунково-касове обслуговування.

Виконання Державного бюджету України за доходами. Суб'єкти виконання Державного бюджету України за доходами. Форми розрахунків з бюджетом.

Виконання бюджету за видатками та кредитуванням. Стадії виконання бюджету за видатками та кредитуванням. Встановлення бюджетних асигнувань розпорядникам бюджетних коштів. Затвердження кошторисів, паспортів бюджетних програм, а також порядків використання бюджетних коштів. Взяття бюджетних зобов'язань. Отримання товарів, робіт і послуг. Здійснення платежів відповідно до взятих бюджетних зобов'язань. Використання товарів, робіт і послуг для виконання заходів бюджетних програм. Повернення кредитів до бюджету (щодо кредитування бюджету). Особливості здійснення окремих видатків бюджету.

Розпис бюджету. Внесення змін до Державного бюджету України та місцевих бюджетів. Підстави для внесення змін до закону про Державний бюджет України. Суб'єкти, як мають право ініціювати внесення змін до закону про Державний бюджет України. Скорочення видатків і кредитування бюджетів. Захищені статті бюджету. Кошторис бюджетних установ. Перевиконання надходжень Державного бюджету України.

Тема 10. Звітність про бюджети

Основні засади складання звітності про виконання бюджетів

(кошторисів бюджетних установ) . Фінансова звітність. Бюджетна звітність. Мета складання звітності. Єдині вимоги до складання звітності про виконання бюджетів. Повноваження органів законодавчої та виконавчої влади при складанні, розгляді та прийнятті рішень щодо звітності про виконання змін до розпису Державного бюджету за загальним фондом по результатам місячного звіту. Додатки до місячного звіту (зведені показники звітів про виконання бюджетів, інформація про виконання захищених видатків Державного бюджету та інше). Квартальний звіт та особливості його складання. Порядок подання. Внесення змін до закону про Державний бюджет України.

Річний звіт про виконання закону про Державний бюджет України. Його структура та значення. Процедура розгляду річного звіту.

Звітність про виконання місцевих бюджетів. Складання, подання та порядок її затвердження. Повноваження місцевих фінансових органів щодо звітності про виконання місцевих бюджетів.

Доступність звітної інформації про виконання бюджетів.

Тема 11. Міжбюджетні відносини

Поняття міжбюджетних відносин. Мета регулювання міжбюджетних відносин.

Види видатків бюджетів. Джерела здійснення видатків бюджетів. Забезпечення здійснення видатків бюджетів органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Передача державою права на здійснення видатків. Видатки на централізовані заходи. Умови здійснення централізованих заходів. Критерії розмежування видатків між місцевими бюджетами. Групи видатків, що розмежовуються між місцевими бюджетами. Передача коштів між місцевими бюджетами на здійснення видатків місцевих бюджетів. Умови передачі коштів між місцевими бюджетами.

Фінансові нормативи бюджетної забезпеченості. Розрахунок фінансового нормативу бюджетної забезпеченості Корируючі коефіцієнти фінансових нормативів бюджетної забезпеченості.

Поняття і види міжбюджетних трансфертів. Офіційні трансферти. Базова дотація. Реверсна дотація. Додаткові дотації. Субвенції. Види субвенцій. Фінансове вирівнювання. Горизонтальне вирівнювання податкоспроможності бюджетів. Параметри, які враховуються при здійсненні горизонтального вирівнювання податкоспроможності бюджетів. Індекс податкоспроможності місцевих бюджетів.

Порядок та особливості надання міжбюджетних трансфертів. Суб'єкти, які беруть участь у перерахуванні міжбюджетних трансфертів. Повноваження Казначейства України. Права Кабінету Міністрів України, Комітету Верховної Ради України з питань бюджету та місцевих державних адміністрацій щодо розподілу (перерозподілу) обсягів трансфертів.

Модуль 4. ПОДАТКОВЕ ПРАВО

Тема 12. Податкове право

Податкове право. Предмет та метод податкового права. Податкове право в системі права. Система податкового права.

Джерела податкового права. Склад податкового законодавства України. Співвідношення податкового законодавства з іншими законодавчими актами та міжнародними договорами.

Поняття податкових правовідносин. Особливості податкових правовідносин. Класифікація податкових правовідносин. Поняття та особливості податково-правових норм. Класифікація та структура податково-правових норм

Тема 13. Правова природа податку та податкової системи

Поняття податкової системи України. Типи та особливості податкових систем. Поняття та рівні податкового тиску. Принципи податкового права, принципи оподаткування та принципи податкового законодавства. Основні засади встановлення податків та зборів. Поняття податку та збору. Ознаки податку. Принципи та функції податку. Співвідношення податку, збору та мита. Класифікація податків та зборів. Спеціальні податкові режими.

Правовий механізм податку. Елементи правового механізму податку. Платники податків. Самозайняті особи. Податкове резиденство. Податкові агенти. Представництво в податковому праві. Об'єкти оподаткування. Методи визначення об'єктів оподаткування. Ставка податку. Предмет оподаткування. База оподаткування. Одиниця виміру бази оподаткування. Податковий період та його види. Методи оподаткування. Обчислення податку. Визначення сум податкових та грошових зобов'язань. Порядок сплати податків та зборів. Джерела сплати грошових зобов'язань. Строки сплати податку та збору. Зміна строку сплати податку та збору. Податкова звітність. Строки зберігання податкової звітності. Зміст, структура та форми податкових декларацій. Податкові пільги. Види та форми податкових пільг.

Тема 14. Податковий обов'язок та його елементи. Податковий борг

Поняття та зміст податкового обов'язку. Умови виникнення, зміни та припинення податкового обов'язку. Податкова адреса.

Виконання податкового обов'язку. Момент припинення обов'язку по сплаті податків та зборів.

Податкове та грошове зобов'язання. Узгоджене грошове зобов'язання. Податковий борг. Погашення грошового зобов'язання або податкового боргу. Розстрочення та відстрочення грошового зобов'язання або податкового боргу платника податків. Списання безнадійного податкового боргу. Строки давності та порядок їх застосування

Забезпечення виконання податкового обов'язку. Податкова застава. Адміністративний арешт майна.

Тема 15. Загальнодержавні та місцеві податки і збори

Загальнодержавні податки і збори. Податок на прибуток підприємств. Податок на доходи фізичних осіб. Податок на додану вартість. Акцизний податок. Екологічний податок. Рентна плата. Мито.

Місцеві податки і збори. Податок на майно. Єдиний податок. Збір за місця для паркування транспортних засобів. Туристичний збір.

Модуль 5. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ

Тема 16. Фінансовий контроль

Поняття фінансового контролю. Суб'єкти фінансового контролю. Об'єкти фінансового контролю. Методи здійснення фінансового контролю. Контроль за дотриманням порядку формування, розподілу та використання публічних фондів коштів та суміжні фінансово-правові інститути.

Стадії контролю за дотриманням порядку формування, розподілу та використання публічних фондів коштів. Контроль на стадії формування публічних фондів коштів. Контроль на стадії розподілу публічних фондів коштів. Контроль на стадії використання публічних фондів коштів.

Система органів, що здійснюють фінансовий контроль. Система контролюючих органів загальної компетенції. Система контролюючих органів спеціальної компетенції. Повноваження органів, які здійснюють фінансовий контроль.

Бюджетний контроль. Контроль та аудит у бюджетному процесі. Суб'єкти, що здійснюють контроль і аудит в бюджетному процесі.

Податковий контроль. Способи здійснення податкового контролю. Облік платників податків. Податковий номер платника податків. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності контролюючих органів. Податкова інформація: поняття і порядок отримання. Зустрічні звірки. Податкова перевірка. Класифікація податкових перевірок. Порядок та особливості проведення перевірок різних видів. Строки проведення перевірок. Оформлення результатів перевірок. Моніторинг контрольованих операцій та опитування посадових, уповноважених осіб та/або працівників платника податків. Поняття контрольованої операції. Первинний аналіз інформації про здійснені контрольовані операції. Аналіз звітів про контрольовані операції. Аналіз документації з трансферного ціноутворення.

Тема 17. Відповідальність за порушення фінансового законодавства

Підстави відповідальності за порушення фінансового законодавства. Порушення фінансового законодавства: поняття і види. Порушення бюджетного законодавства. Порушення податкового законодавства. Порушення законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Порушення валютного законодавства.

Цілі і функції відповідальності за порушення фінансового законодавства. Принципи відповідальності за порушення фінансового законодавства. Види відповідальності за порушення фінансового законодавства. Відповідальність за порушення бюджетного законодавства.

Заходи впливу за порушення бюджетного законодавства. Відповідальність за порушення податкового законодавства. Штрафні (фінансові) санкції (штрафи). Пеня. Негативні наслідки порушення податкового законодавства. Податковий борг. Податкова застава. Зупинення видаткових операцій на рахунках. Арешт майна.

Особи, які притягаються до відповідальності за порушення фінансового законодавства. Повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування, щодо притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні фінансового законодавства. Умови притягнення до відповідальності за порушення фінансового законодавства. Вина, як умова притягнення до відповідальності. Притягнення до відповідальності у разі вчинення особою кількох порушень фінансового законодавства. Звільнення від відповідальності. Строки давності.

4. *Обсяг і структура навчальної дисципліни*

Тема навчальної дисципліни	Обсяг у годинах							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
Л		ПЗ	СРС	Л		ПЗ	СРС	
Модуль 1. Фінансове право як галузь права.								
1. Публічна фінансова діяльність.	8	2	2	4	8			8
2. Фінансове право як галузь права.	8	2	2	4	8	2	2	4
<i>Разом</i>	<i>16</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>8</i>	<i>16</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>12</i>
Модуль 2. Бюджетне право.								
3. Бюджетне право.	10	2	4	4	10	2		8
4. Бюджетна класифікація.	8	2	2	4	8		2	6
5. Дефіцит та профіцит бюджету. Державний (місцевий) борг.	10	2	4	4	10			10
<i>Разом</i>	<i>28</i>	<i>6</i>	<i>10</i>	<i>12</i>	<i>28</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>24</i>
Модуль 3. Бюджетний процес. Міжбюджетні відносини.								
6. Бюджетний процес.	10	2	4	4	10	2	2	6
7. Складання проектів бюджетів.	8	2	2	4	8			8
8. Обговорення та затвердження бюджетів.	8	2	2	4	8			8
9. Виконання бюджетів.	8	2	2	4	8			8
10. Звітність про бюджети.	8	2	2	4	8			8
11. Міжбюджетні відносини.	10	2	4	4	10			10
<i>Разом</i>	<i>52</i>	<i>12</i>	<i>16</i>	<i>24</i>	<i>52</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>48</i>
Модуль 4. Податкове право.								
12. Податкове право.	8	2	2	4	8			8
13. Правова природа податку та податкової системи.	8	2	2	4	8			8
14. Податковий обов'язок та його елементи. Податковий борг.	8	2	2	4	8			8
15. Загальнодержавні та місцеві	12	2	4	6	12			12

податки і збори.								
<i>Разом</i>	32	8	10	18	32			32
Модуль 5. Фінансовий контроль.								
16. Фінансовий контроль.	10	2	4	4	10			10
17. Відповідальність за порушення фінансового законодавства.	8	2	2	4	8			8
<i>Разом</i>	18	4	6	8	18			18
Усього годин / кредитів ECTS	150 / 5,0	34	46	70	150 / 5,0	6	6	138

5. Теми лекційних і практичних занять

5.1. Теми лекційних занять

Темі навчальної дисципліни	Темі лекцій	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Фінансове право як галузь права.			
1. Публічна фінансова діяльність.	1. Публічна фінансова діяльність.	2	
2. Фінансове право як галузь права.	2. Фінансове право як галузь права.	2	2
Модуль 2. Бюджетне право.			
3. Бюджетне право.	3. Бюджетне право.	2	2
4. Бюджетна класифікація.	4. Бюджетна класифікація.	2	
5. Дефіцит та профіцит бюджету. Державний (місцевий) борг.	5. Дефіцит та профіцит бюджету. Державний (місцевий) борг.	2	
Модуль 3. Бюджетний процес. Міжбюджетні відносини.			
6. Бюджетний процес.	6. Бюджетний процес.	2	2
7. Складання проектів бюджетів.	7. Складання проектів бюджетів.	2	
8. Обговорення та затвердження бюджетів	8. Обговорення та затвердження бюджетів.	2	
9. Виконання бюджетів.	9. Виконання бюджетів.	2	
10. Звітність про бюджети.	10. Звітність про бюджети.	2	
11. Міжбюджетні відносини.	11. Міжбюджетні відносини.	2	
Модуль 4. Податкове право.			
12. Податкове право.	12. Податкове право.	2	
13. Правова природа податку та податкової системи.	13. Правова природа податку та податкової системи.	2	
14. Податковий обов'язок та його елементи. Податковий борг.	14. Податковий обов'язок та його елементи. Податковий борг.	2	
15. Загальнодержавні та місцеві податки і збори.	15. Загальнодержавні та місцеві податки і збори.	2	
Модуль 5. Фінансовий контроль.			
16. Фінансовий контроль.	16. Фінансовий контроль.	2	
17. Відповідальність за порушення фінансового законодавства	17. Відповідальність за порушення фінансового	2	

	законодавства		
Усього		34	6

5.2. Теми практичних занять

Теми навчальної дисципліни	Теми практичних занять	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Фінансове право як галузь права.			
1. Публічна фінансова діяльність.	1. Публічна фінансова діяльність.	2	
2. Фінансове право як галузь права.	2. Фінансове право як галузь права	2	2
Модуль 2. Бюджетне право.			
3. Бюджетне право.	3.1. Бюджетне право.	2	
	3.2. Публічні фонди коштів.	2	
4. Бюджетна класифікація.	4. Бюджетна класифікація.	2	2
5. Дефіцит та профіцит бюджету. Державний (місцевий) борг.	5.1. Дефіцит та профіцит бюджету.	2	
	5.2. Державний (місцевий) борг.	2	
Модуль 3. Бюджетний процес. Міжбюджетні відносини.			
6. Бюджетний процес.	6.1. Бюджетний процес.	2	2
	6.2. Повноваження суб'єктів бюджетного процесу.	2	
7. Складання проєктів бюджетів.	7. Складання проєктів бюджетів.	2	
8. Обговорення та затвердження бюджетів.	8. Обговорення та затвердження бюджетів.	2	
9. Виконання бюджетів.	9. Виконання бюджетів.	2	
10. Звітність про бюджети.	10. Звітність про бюджети.	2	
11. Міжбюджетні відносини.	11.1. Міжбюджетні відносини.	2	
	11.2. Поняття і види міжбюджетних трансфертів.	2	
Модуль 4. Податкове право.			
12. Податкове право.	12. Податкове право.	2	
13. Правова природа податку та податкової системи.	13. Правова природа податку та податкової системи.	2	
14. Податковий обов'язок та його елементи. Податковий борг.	14. Податковий обов'язок та його елементи. Податковий борг.	2	
15. Загальнодержавні та місцеві податки і збори.	15.1. Загальнодержавні податки і збори.	2	
	15.2. Місцеві податки і збори.	2	
Модуль 5. Фінансовий контроль.			
16. Фінансовий контроль.	16.1. Фінансовий контроль.	2	
	16.2. Податковий контроль.	2	
17. Відповідальність за	17. Відповідальність за порушення	2	

порушення фінансового законодавства.	фінансового законодавства.		
Усього		46	6

6. *Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання*

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Фінансове право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких *засобів*: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист кейсу, підготовка і захист реферату за ініціативи студента, peer review, контрольна робота.

У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотириохальною шкалою (0, 3, 4, 5). За результатами практичних занять із кожного з п'яти модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка – 10 балів), що включається до підсумкової оцінки знань;

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на колоквіумах. Проводяться два колоквіуми. Максимальна оцінка з кожного колоквіуму становить 20 балів.

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів з дисципліни є залік, що виставляється на основі результатів поточного контролю та виконання завдань самостійної роботи. Мінімальна кількість балів, за якої студент отримує залік, становить 60 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль							Самостійна робота студентів	Підсумкова оцінка знань
Практичні заняття					Колоквіуми			
Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль № 3	Модуль № 4	Модуль № 5	Колоквіум № 1	Колоквіум № 2		
max 10	max 10	max 10	max 10	max 10	max 20	max 20	max 10	max 100

Критерії оцінювання з дисципліни «Фінансове право»

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.

практичному занятті	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 20	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з тем, можливі окремі несуттєві недоліки.
	18	Результати опрацювання матеріалу високі, але незначна кількість несуттєвих помилок.
	14	Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки.
	10	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	7	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи студента	Max 10	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні та практичні висновки.
	8	У роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплено фактичними даними.
	6	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість та самостійність у дослідженні.
	4	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, немає висновків або висновки не мають самостійного характеру; студент слабо володіє матеріалом.
	2	Основні положення теми висвітлено поверхнево, теоретичні положення не підкріплені фактичним матеріалом; немає висновків; студент слабо володіє матеріалом роботи.
	Min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок; немає висновків; студент не володіє матеріалом роботи.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Фінансове право» виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НІОУ
A	Задовільно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	Зараховано	90 – 100
B	Задовільно – вище середнього рівня з кількома помилками	Зараховано	80 – 89
C	Задовільно – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	Зараховано	70 – 74
E	Задовільно – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69

FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	Не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

7.1. Нормативно-правові акти.

Конституція України від 28.06.1996 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 1996. №30. Ст.141.

Бюджетний кодекс України. *Відом. Верхов. Ради України*. 2010. № 50 51. Ст. 572.

Митний кодекс України. *Відом. Верхов. Ради України*. 2012. № 44 – 45; № 46 – 47; № 48. Ст. 552.

Податковий кодекс України. *Відом. Верхов. Ради України*. 2011. № 13 – 14, № 15–16, № 17. Ст. 112.

Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.1993 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 1993. № 13. Ст. 110.

Про відкритість використання публічних коштів: Закон України від 11.02.2015 р. *Голос України*. 2015. 12 березня. № 44.

Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 2015. № 36. Ст. 360.

Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10.02.2010 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 2010. № 14. Ст. 133.

7.2. Література

Основна література

Воронова Л. К. Вибрані праці / упоряд. М. П. Кучерявенко, Д. О. Білінський, О. О. Головашевич, Є. М. Смичок, відп. за вип. М. П. Кучерявенко. Харків: Право, 2016. 952 с.

Воронова Л. К. Учитель, Учений / под ред. Н. П. Кучерявенко. Харків: Право, 2011. 340 с.

Очерки налогово-правовой науки современности / под общ. ред. Е. Ю. Грачевой и Н. П. Кучерявенко. Москва-Харків: Право, 2013. 680 с.

Дамірчиєв М. І. Правова природа фінансової діяльності: моногр. Харків: Право, 2014. 256 с.

Дмитрик О. О. Джерела фінансового права: проблеми та перспективи розвитку: моногр. Харків: Віровець А.П. "Апостроф", 2010. 328 с.

Дуравкін П. М. Забезпечення виконання податкового обов'язку: моногр. Харків: Право, 2013. 192 с.

Кучерявенко Н. П. Налоговый процесс: учеб. пособие / Н. П. Кучерявенко. Киев : Правова єдність, 2010. 392с.

Лукашев О. А. Теоретичні проблеми системи фінансового права: моногр. Харків: Право, 2010. 304 с.

Маринів Н. А. Документальні планові перевірки в системі податкового контролю: актуальні питання та судова практика. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 6.

Маринів Н. А. Процедурні порушення під час проведення податкових перевірок: правове значення та наслідки. *Актуальні дослідження правової та історичної науки: матер. міжнар. наук.-практ. інтер-конфр.* № 7. URL: http://www.lex-line.com.ua/?go=full_article&id=2477

Перепелиця М. О. Поняття та види суб'єктів фінансового права: моногр. Харків: Право, 2012.

Податкове право України: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка. Харків: Право, 2018. 512 с.

Смычок Е. М. Юридические презумпции и их влияние на налогообложение. *Leges si viata –iunie*. 2015. С. 122–125.

Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенко. Харків: Право, 2013. 400 с.

Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О. Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с.

Фінансове право: навч. посіб. / за ред. М. П. Кучерявенка; Національна юридична академія України ім. Я. Мудрого. Харків: Право, 2010. 288 с.

Додаткова література

Дорошенко Д. П. Примус у податковому праві: дис. ... док. юрид. наук: 12. 00. 07 / Запорізький національний ун-т. Запоріжжя, 2019. 424 с.

Жернаков М. В. Податкові спори: реформування механізмів вирішення: моногр. Харків: Право, 2015. 288 с.

Іванський А. Й. Фінансово-правова відповідальність: теоретичний аналіз: моногр. Юридична література, 2008. 504 с.

Карпенко Н. В. Пеня в податковому праві: дис. ... кан. юрид. наук: 12.00.07 / Держ. фіскальна служба України, ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь, 2019. 214 с.

Казатька М. Д. Правове регулювання акцизного податку в Україні: дис. ... кан. юрид. наук: 12.00.07 / Київський національний ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2019. 255с.

Макух О. В. Фінансові правовідносини: теорія, сучасний стан і тенденції розвитку: моногр. Харків: Право, 2016. 304 с.

Маринчан Н. Є. Забезпечувальні заходи в податковому праві: дис. ... кан. юрид. наук: 12.00.07 / М-во доходів і зборів України, Нац. ун-т держ. податк. служби України. Ірпінь, 2013. 207 с.

Мінаєва О. М. Процедурне регулювання виконання обов'язку з податкового обліку: моногр. Харків: Право, 2016. 272 с.

Непряме оподаткування: правова сутність та адміністрування: наук.-практ. посіб. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 592 с.

Битяк Ю. П., Барабаш Ю. Г., Баранова Л. М. та ін. Податково-правова відповідальність: правова природа й особливості. Проблеми правової відповідальності: моногр. / за ред. В. Я. Тація, А. П. Гетьмана, В. І. Борисової. Харків: Право, 2014. С. 189-207.

Сахно Д. С. Зловживання правом у податкових правовідносинах: дис. ... кан. юрид. наук : 12.00.07 / Держ. фіскальна служба України, ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь, 2019. 248 с.

Самсін І. Л. Тлумачення актів законодавства про оподаткування України: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Нац. ун-т "Одеська юридична академія". Одеса, 2009.

Слідченко А. В. Захист інтересів платників податків при застосуванні заходів податкового примусу: дис. ... кан. юрид. наук : 12. 00. 07 / Нац. юрид. ун-т. ім. Я. Мудрого. Харків, 2018. 208 с.

Чинчин М. М. Правова природа податкового адміністрування в Україні: моногр. Харків: Право, 2014. 160 с.

7.3. Інтернет-ресурси

Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>.

Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України/ URL: <http://www.minfin.gov.ua>.

Офіційний портал Верховної ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>.

Офіційний портал Державної податкової служби України. URL: <http://sfs.gov.ua>.

Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Харківська державна наукова бібліотека ім В.Г. Короленка. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>

Наукова бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://library.nlu.edu.ua/>

7.4. СЕНМК.

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс (СЕНМК) з фінансового права: http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=154:f%D1%96nansove-pravo&Itemid=151

7.5. Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни

Передплачено доступ до Інформаційно-правових систем ЛІГА:ЗАКОН (Система ГРАНД та Система аналізу судових рішень VERDICTUM).

Доступ можливий у залі правової інформації Навчально-бібліотечного комплексу (вул. Пушкінська 84-А, 3 поверх).